Кайдашева сім'я як символ зневаженої України (за однойменною повістю Івана Нечуя-Левицького). Твір 10 клас

Повість І. С. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» я прочитав ще минулого року і, пригадую, отримав величезне задоволення, сміючись з Кайдашів, які раз у раз потрапляли в різні кумедні ситуації. Проте сьогодні я зрозумів, що цей твір значно глибший, ніж просто весела розповідь про суцільну колотнечу, про хатні війни Кайдашів. Річ у тому, що я недавно прочитав перший варіант вступу до повісті. Його вилучила свого часу царська цензура, яка дуже пильнувала тоді, щоб до читача не потрапило нічого «зайвого». Саме отой вступ і змушує нас сприймати повість під іншим кутом зору, глибоко задуматися над символічністю її назви.

І. С. Нечуй-Левицький не обмежується замилуванням краєвидами навколо невеличкого села Семигори, де відбуватимуться всі події. Він згадує, що ті місця овіяні славою героїчних битв Богдана Хмельницького, пише, що над безкраїми полями, вкритими житами, пшеницями, білими гречками, «високо чорніють козацькі гостроверхі й круті могили». Усе це нагадує письменникові про колишній високий злет прагнень українців скинути зі своєї шиї ярмо пригноблення, жити вільно і щасливо. Проте всі ті поривання залишилися в минулому, а сучасність, яка оточувала митця, несла Україні все нові приниження: просторікування царських міністрів, що української мови не було, немає і бути не може, заборони освіти рідною мовою, українських книжок. Тому і пише у вступі до «Кайдашевої сім'ї» І. С. Нечуй-Левицький, що «ввесь край ніби якесь здорове кладовище, де похований цілий народ, де під безлічними могилами похована українська воля». Але про який же народ написана повість, якщо він «похований»? Я думаю, що письменник тут різко протиставляє збайдужілість своїх сучасників внутрішньому стану того покоління, яке перемогло у визвольній війні Богдана Хмельницького. Саме про велику національну біду хоче сказати митець - про духовну смерть значної частини українців другої половини XIX століття, його хвилює, що давня слава предків багатьма забута. У цій задушливій суспільній атмосфері і виникають такі стосунки між людьми, як у сім'ї Кайдаша. Уся пристрасть, невичерпна енергія українця скеровуються тут не на щось прекрасне, високе, а на дріб'язкові з'ясовування стосунків, на кумедні і галасливі сварки чи за мотовило, чи за курку, чи за грушу, чи ще за щось. Так письменник показує себе неперевершеним гумористом на багатьох сторінках повісті. Згадаймо лишень п'яні марення старого Кайдаша, стосунки баби Параски і баби Па- лажки, поїздку Кайдашихи на оглядини в Западинці до сім'ї Мелашки Балашихи... Проте сміємося ми здебільшого сумовито, бо марнується в щоденному сімейному пеклі людське життя, нікчемніє душа. Ось Лаврін, наприклад, уявляється читачеві спочатку завжди усміхненим, лагідним, добрим, здатним до справжнього кохання. Як ніжно він ставився до своєї Мелашки: «Вона ніби освітила всю його душу, освітила густу тінь під вербою, неначе сонцем, і побігла на гору зіркою». А в кінці повісті навіть він втрачає свою привабливість і запекло воює час від часу то з Мотрею, то з Карпом, то з Кайдашихою...

Хоч І. С. Нечуй-Левицький про це і не пише прямо, проте ми розуміємо, що до духовного зубожіння багатьох українців довели і знищення царизмом української державності, і закріпачення селян, і майже цілковита відсутність освіти. Отже, сама назва повісті це не лише ймення сім'ї, про яку ведеться оповідь, бо сім'я Кайдашів - це символ усієї тодішньої України, зневаженої, збезчещеної. Не зайвим буде згадати також, що не раз в історії нашої Батьківщини траплялися випадки, коли не могли наші співвітчизники дійти згоди

задля загального добра і нагадували оту ж Кайдашеву сім'ю. Скільки лиха це завдавало Україні!

Тільки мир і злагода, взаємодопомога, подолання особистого егоїзму принесуть щастя і впевненість у майбутньому!